

Kapitel 3

La Malinche ¿Heroína o traidora?

side 192-194

Datid på spansk

Præteritum

Den afsluttede datid

Præteritumsformer – regelmæssig bøjning

	1. bøjning	2. bøjning	3. bøjning
	llamar (at kalde)	vender (at sælge)	vivir (at bo, leve)
(yo)	llamé	vendí	viví
(tú)	llamaste	vendiste	viviste
(él, ella, usted)	llamó	vendió	vivió
(nosotros/-as)	llamamos	vendimos	vivimos
(vosotros/-as)	llamasteis	vendisteis	vivisteis
(ellos, ellas, ustedes)	llamaron	vendieron	vivieron

Præteritum af *tener* – uregelmæssig bøjning

Verbet *tener* har en anden stamme i præteritum. Endelserne er de samme som de regelmæssige verber på *-er's*, undtagen i 1. og 3. person singularis.

	tener (at have; at få)
(yo)	tuve
(tú)	tuviste
(él, ella, usted)	tuvo
(nosotros/-as)	tuvimos
(vosotros/-as)	tuvisteis
(ellos, ellas, ustedes)	tuvieron

OPGAVE 1

Arbejd i par

- Bøj *llamar* (1. bøjning) og *vivir* (3. bøjning) i præsens (nutid) og i præteritum (datid). Hvad har de tilfælles?
- Bøj *casarse* og *nacer* i præteritum.
- Bøjningen af *llegar* står her i nogle skyer i vilkårlig rækkefølge. Læs formerne i den rigtige rækkefølge og med hver deres subjektspronomen.

Kapitel 3

La Malinche ¿Heroína o traidora?

side 192-194

OPGAVE 2

Arbejd i par. Indsæt den rigtige præteritumsform af verbet der står i parentes på de tomme pladser. Oversæt sætningerne.

1. La Malinche [*nacer* – at blive født] _____ alrededor del 1500.
2. La Malinche no [*casarse* – at gifte sig] _____ nunca con Cortés.
3. Cortés [*llegar* – at komme] _____ a Yucatán en 1519.
4. La Malinche [*tener* – at få] _____ dos hijos, un hijo y una hija.
5. La madre y el padrastro [*vender* – at sælge] _____ a La Malinche.
6. La Malinche [*desempeñar* – at spille] _____ un papel importante en la conquista española de México.
7. Los españoles la (*bautizar* – at døbe) _____ con el nombre de *Doña Marina*.

Imperfektum

Den uafsluttede datid

Imperfektum er den anden datid vi har på spansk. Med imperfektum forstås handlingen som uafsluttet. Det som verbet udtrykker skal forstås som en vedvarende tilstand eller som en beskrivelse af omstændigheder eller som en gentaget handling i fortiden, noget der var en sædvane, noget man "plejede at gøre". Læs i *Gramática de uso básica*, § 28.6, side 56-57, om anvendelsen af de to datider.

Imperfektumsformer – regelmæssig bøjning

	1. bøjning	2. bøjning	3. bøjning
	llamar (at kalde)	vender (at sælge)	vivir (at bo, leve)
(yo)	llamaba	vendía	vivía
(tú)	llamabas	vendías	vivías
(él, ella, usted)	llamaba	vendía	vivía
(nosotros/-as)	llamábamos	vendíamos	vivíamos
(vosotros/-as)	llamabais	vendíais	vivíais
(ellos, ellas, ustedes)	llamaban	vendían	vivían

Imperfektum af verbet *ser* – uregelmæssig bøjning

	ser (at være)
(yo)	era
(tú)	eras
(él, ella, usted)	era
(nosotros/-as)	eramos
(vosotros/-as)	erais
(ellos, ellas, ustedes)	eran

Kapitel 3

La Malinche ¿Heroína o traidora?

side 192-194

OPGAVE 3

Arbejd i par

- Sammenlign 1., 2. og 3. bøjning i både præteritum og imperfektum. Formulér nu en fælles generel regel for bøjningen af verberne i præteritum og i imperfektum.
- Studér bøjningen af de regelmæssige og de uregelmæssige verber i imperfektum. Sammenlign 1. og 3. person singularis. Hvad har de tilfælles?

OPGAVE 4

Arbejd i par. Indsæt den rigtige imperfektumsform af verbet der står i parentes på de tomme pladser. Oversæt sætningerne.

La Malinche [*tener*] ① _____ 15 años entonces. Ella [*ser*] ② _____ guapa, inteligente y desenvuelta.

Cortés siempre la [*traer*] ③ _____ consigo, porque los españoles no [*poder*]

④ _____ entender las lenguas de los pueblos indígenas y ella [*hablar*]

⑤ _____ tres lenguas con fluidez: el castellano, el nahualt y el maya.

tener – (her:) at være
entonces – dengang
traer consigo – at have med sig
poder – at kunne
entender – at forstå

OPGAVE 5

Arbejd i par. Subjektspronominerne står i vilkårlig rækkefølge i skyerne nedenfor. Indsæt den rigtige form i imperfektum af *tener*, *ser*, *traer* og *poder* ved sit subjekt.

Vosotros

Yo

Ellos

Tú

Nosotros

Ella

Kapitel 3

La Malinche ¿Heroína o traidora?

side 192-194

OPGAVE 6

Arbejd i par. Indsæt den korrekte imperfektumsform af verbet der står i parentes. Oversæt sætningerne.

1. Antes yo no [hablar] _____ castellano, pero [poder] _____ entender un poco.
2. ¿Cuántos años [tener] _____ tú en 2010?
3. Yo [tener] _____ xx años.
4. Y vosotros, ¿cuántos años _____ en 2010?
5. Cuando mi hermana [ser] _____ niña, siempre [traer] _____ consigo su osito de peluche.
6. Cortés [tener] _____ un apodo.
7. Los indígenas lo [llamar] _____ *Malinche*.

antes – førhen
un poco – lidt
cuando – da
niña *f* – barn

osito *m* de peluche – plysbamse
apodo *m* – kaldenavn
llamar – at kalde

Præteritum og imperfektum

OPGAVE 7

Arbejd i grupper af fire.

- Læs § 28.6, side 56-57, i *Gramática de uso básica* om de to datider på spansk.
- Læs derefter Texto A og Texto B og vurder om man på spansk ville bruge *præteritum* eller *imperfektum* ved de verber der er kursiveret (og har et tal vedføjet).
- Sæt en streg under de verber I synes skal stå i imperfektum og en stor prik under de verber I mener skal stå i præteritum.
- Forklar jeres valg for hvert verbum.

Texto A: I årene 1519-1521 ① *blev* det dengang aztekiske rige *koloniseret* af spanierne med erobreren Hernán Cortés i spidsen, og landet ② *forblev* en del af det spanske vicekonge-dømme, indtil det ③ *opnåede* uafhængighed i 1821. (Viva la vida, side 181)

Texto B: Aztekerne, den dominerende indfødte befolkningsgruppe i landet på den tid, ④ *troede* (ifølge gamle myter) at de spanske conquistadorer ⑤ *var* folk sendt af guderne, så de ⑥ *gjorde* i begyndelsen kun ringe modstand mod conquistadorernes fremtrængen, men da det ⑦ *blev klart* at spanierne ikke ⑧ *var* guder, ⑨ *begyndte* aztekerne at gøre modstand. (Wikipedia)

Kapitel 3

La Malinche ¿Heroína o traidora?

side 192-194

OPGAVE 8

Arbejd i grupper af fire.

- Arbejd først i par. Læs følgende korte tekst om Moctezuma. Vurdér om de verber der står i parentes skal stå i præteritum (sæt en stor prik under verbet) eller i imperfektum (sæt en streg under verbet). Forklar jeres valg.
- Diskutér jeres valg med det andet par.
- Diskutér det til sidst i klassen.

Moctezuma [**nacer**] en 1466 en Tenochtitlán y [**morir**] en 1520. Moctezuma [**tener**] entonces 54 años. Según Bernal Díaz, Moctezuma no [**ser**] muy moreno, no [**llevar**] el pelo muy largo, su barba [**ser**] oscura y rala. Su mirada [**mostrar**] amabilidad y, a veces, gravedad. [**Ser**] bien parecido y limpio. [**Bañarse**] todos los días por la tarde. [**Tener**] muchas mujeres por amigas, sólo dos [**ser**] legítimas.

según – ifølge
entonces – dengang
llevar – (her:) at have
barba *f* – skæg
oscuro – mørk
ralo – tynd, åben
mirada *f* – blik
mostrar – at vise

amabilidad *f* – venlighed
a veces – en gang imellem
gravedad *f* – alvor
bien parecido – som ser godt ud
limpio – proper, ren, ordentlig
bañarse – tage bad
sólo – kun
legítima – ægteviet hustru

OPGAVE 9

Indsæt nu det rigtige verbum i den rigtige datid på de tomme pladser.

Moctezuma _____ en 1466 en Tenochtitlán y _____¹ en 1520. Moctezuma _____ entonces 54 años. Según Bernal Díaz, Moctezuma no _____ muy moreno, no _____ el pelo muy largo, su barba _____ oscura y rala. Su mirada _____ amabilidad y, a veces, gravedad. _____ bien parecido y limpio. _____ todos los días por la tarde. _____ muchas mujeres por amigas, sólo dos _____ legítimas.

¹ Verbet *morir* (o → u) har vokalskifte i præteritum i 3. person singularis og pluralis. (Se *Gramática de uso básica*, side 59-60.)

Kapitel 3

La Malinche ¿Heroína o traidora?

side 192-194

OPGAVE 10

Arbejd i par.

- Find verbalet (det bøjede verbum) i sætningerne fra 1-5. Understreg de verber der står i imperfektum og sæt en stor prik under de verber der står i præteritum.
- Markér de sætninger hvor der beskrives nogle omstændigheder eller tilstande eller hvor der beskrives noget "man plejede at gøre" – noget hvor handlingen forstås som uafsuttet. Brug **blå** farve.
- Markér de sætninger hvor handlingen forstås som afsluttet, som engangshandling. Brug **rød** farve.
- Oversæt sætningerne.²

Fx: **El padre de La Malinche murió** cuando ella era niña. (*Malinches far døde da hun var barn.*)

1. Los indígenas en los pueblos llamaban *Malinche* a Cortés, porque decir *Malinche* era más breve que decir: "el amo de Malinalli".
2. Cortés traía siempre a La Malinche consigo, porque ella conocía perfectamente bien las costumbres de los pueblos indígenas, y hablaba el nahualt, el maya y el castellano con fluidez.
3. La madre de La Malinche y su padrastro tuvieron un hijo, entonces ellos vendieron a la niña a unos indios de Xilango.
4. Cuando Cortés llegó a Yucatán en 1519, los caciques de Tabasco llegaron con regalos para Cortés. Uno de los regalos era La Malinche.
5. La Malinche tenía unos 15 años cuando Cortés llegó a Yucatán.

costumbre *f* – skik og brug
unos – (foran talord) ca.
cuando – da

² Gloselisten, side 192, i Viva la vida

Kapitel 3

La Malinche ¿Heroína o traidora?

side 192-194

Vocabulario

Ordforråd

OPGAVE 11

Arbejd i grupper af 3-4. Murmaleriet *La intérprete de Cortés* på side 194 findes her på hjemmesiden i stort format. Kig på billedet og gør sætningerne nedenfor færdige.

Brug følgende udtryk:

en el lado izquierdo
en el lado derecho
a la izquierda
a la derecha
en el primer plano
en el fondo

delante de
detrás de
encima de
al lado de
en el centro

1. Los soldados están _____ .
2. Los indígenas están _____ .
3. Tenochtitlán, la ciudad de los aztecas, está _____ .
4. Moctezuma, *La Malinche* y Cortés están _____ .
5. Los dioses aztecas están _____ Moctezuma .
6. Cortés está _____ *La Malinche*.
7. El diablo está _____ un cañón.
8. _____ Cortés hay muchos soldados.
9. Los indígenas están _____ , _____ y _____ de Moctuzuma.

OPGAVE 12

Hør beskrivelsen af murmaleriet *La intérprete de Cortés* på hjemmesiden.

Hør beskrivelsen én gang til, men kun en lille bid ad gangen. Skriv de substantiver der repræsenterer *El Viejo Mundo* og de substantiver der repræsenterer *El Nuevo Mundo* ind i skemaet.

El Viejo Mundo	El Nuevo Mundo

Kapitel 3

La Malinche ¿Heroína o traidora?

side 192-194

OPGAVE 13

Arbejd i par. Beskriv selv murmaleriet *La intérprete de Cortés* – på jeres egen måde. Inddrag også de ting som ikke er omtalt i bogen. Beskriv også hvad de forskellige personer har på (*llevar* = at have på). Brug (farve)adjektiver.

Her er flere gloser:

barco *m* – skib
pirámide *f* – pyramide
torre *f* – tårn
penacho *m* – fjerprydelse
capa *f* de algodón – bomuldscape
serpiente *f* – slange
armadura *f* – rustning
escudo *m* – skjold

yelmo *m* – hjelm
regalo *m* – gave
collar *m* de oro – guldhalskæde
arrodillarse ante – knæle for
estar de pie – at stå op
rico en colores – farverig
quizás/tal vez – måske
como/lo mismo que – ligesom

Dioses aztecas

Tezcatlipoca³

Quetzalcóatl⁴

OPGAVE 14

Analysér murmaleriet *La intérprete de Cortés* på dansk.

³ Tezcatlipoca. Kilde: <http://web.archive.org/web/20131008200244/http://archaeology.asu.edu/tm/pages/mtm21A.htm>

⁴ Quetzalcóatl. Kilde: <https://da.wikipedia.org/wiki/Quetzalcoatl>